

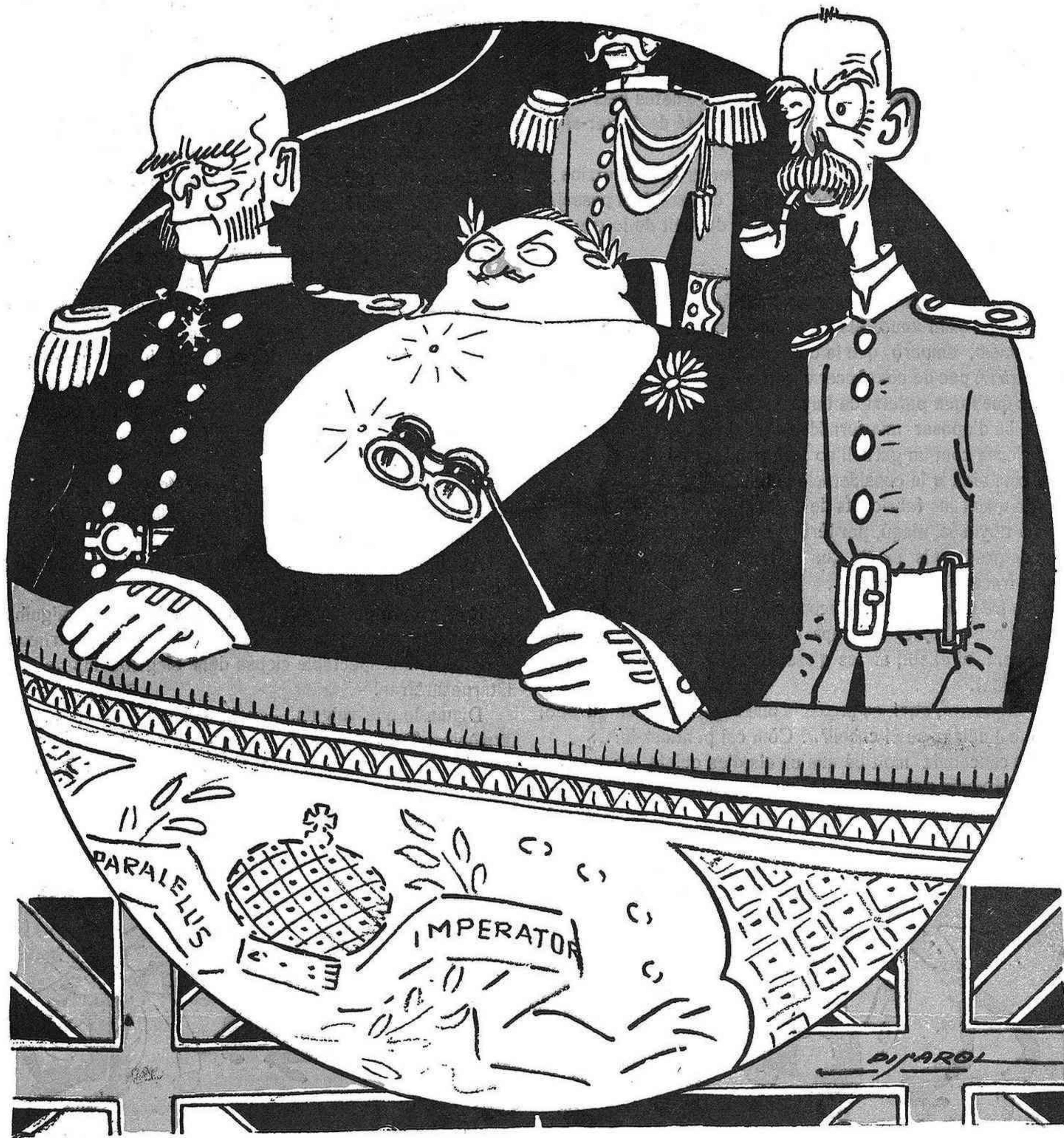
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 12 DE DESEMBRE DE 1913

Núm. 1824 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

ENTREMIG D'ANGLESOS

—En altre temps la companyia de vostès m'era molt enutjosa... Avui no'm fa sinó favor.

Les clepses dels elegants

EL cronista no ho ha pas vist, però un diari ho porta, i ja n'hi hà prou que ho porti un diari pera que'l cronista ho cregui com si ho hagüés presenciât.

Lo que'l diari porta i el cronista creu és que a Barcelona ja hi ha hagut alguns subjectes que han començat a seguir la moda anglesa, d'anar pel carrer sense res al cap.

Aqueixos *elegants* diu que foren seguits per una munió de badocs i que tingueren de sofrir les brometes dels incultes que no respecten el dret que tothom té de deixar-se el berret a casa.

Bo és començar, i si això d'anar sense berret arriba a generalitzar-se, el passar per nostres carrers i el passejar per nostres passeigs serà un poc més divertit de lo que era fins avui.

Poguer contemplar lliurement la testa dels nostres conciutadans no deixaria d'ésser molt curiós. Si ademés del cap els hi poguessim veure els peus encara més.

Temem, emperò, que la cosa no passi d'una tentativa. Costarà un poc de convèncer al calvo i al berreter. Des d'ara us dic que'l que pateixi de tinya fabosa o d'altre mal vergonyós, ha d'oposar una formidable resistència. El que tinga una clepsa com un garbell no serà pas tant ilús que la deixi, així com així, a la consideració pública.

En quant als fabricants de gorres o berrets, més rebecs que'ls tinyosos, ningú, per fèrtil d'imaginació que siga, és capaç de predir els medis que han d'esmersar per a que la moda fracassi.

No més l'acceptaran incondicionalment aquells que tinguin el cabell riçat, els caps d'escarola, els que ni la pluja, ni el vent, ni el sol, ni les glassades puguin embullar-los-hi el pentinat.

Perque ara, aquí, es presenta una *capitalíssima* qüestió. Com cal deixar-se el cabell?... Com cal pentinar-lo?...

Es concebeix molt bé que en els dies quiets els nostres elegants vagin pel món amb la clenxa partida, amb *bandós*

enganxats als polsos, amb caragols i gregues sobre'l front, o senzillament amb tota la mata de la cabellera tirada al clatell; en fi, de la manera que'l capritx de l'amo o del perruquer imposi; peròensem en els dies de tràngol i de pluja, en els dies que bufa aquest mig-jorn càlid o aquella tramontana freda.

Quines testes d'esperitats amb els cabells de punta, aixecats com flames, revolts com una verdissa!

La visió del Passeig de Gracia, o d'altre lloc, on deambuessin els elegants en dies així, tindria molt d'apocalíptica.

I encara no'ns hem recordat dels artistes, dels que marxen amb la cabellera a coll-i-bè, dels Paderewsky, Beethoven, barberils; dels violinistes, pintors i altra gent que serva el pèl com un tresor; aqueixos es convertirien, sense'l berret, en terribles caps d'altres tantes Medusses que corglasarien a la gent i farien plorar als infants.

Amb el cabell llarg no és possible, raonablement pensant, que la moda prosperi. Caldria pentinar-se de nou a cada pas o cobrir-se la clenxa de verniç Flatting.

Els cafès establirien tocadors pels homes i no's podria tenir una conversa ni empendre una discussió sense ésser interrompuda a cada instant per a anar a refer-se el pentinat.

Els nerviosos, i en general tots aquells que'ls cabells se'ls hi posen de punta, per un no-res no podrien eixir de casa.

Positivament, la moda haurà d'exigir el cap pelat. Una closca esquilada amb màquina del zero sofreix el vent i la pluja sense conseqüència desagradable; és com un riarenc posat a l'intemperie.

Per l'indret de la visualitat també hi guanyarem; una munió de clepses nètes i pelades, que omplin la via pública, se semblaran extraordinàriament a una riuada de melons.

No cal ponderar un efecte així, com ens predisposarà a amar la vida!

Els caps nêts i enfortits per l'acció continua dels elements faràn que'ls nostres elegants de raça tinguin encara el cervell més dur.

Aleshores serà compresa aqueixa missió un poc enigmàtica dels pardals de les Rambles.

Res privarà que les petites boletes blanques caiguin allí on mereixen caure; entre la femta dels simpàtics trinxeraires alats i la respectable clepsa dels elegants bipets no s'hi interposarà res.

Diguin lo que vulguin, aqueix món està regit per una llei armònica. Tot té un destí.

P. BERTRANA

EN MULEY HAFID A BARCELONA

—Còm quedem?... L'han entrevistat o no l'han entrevistat els periodistes?

—A mi, precisament, no, senyor. Han entrevistat a l'Ali-Xarau, que se m'assembla molt.

L'esperit vell

Altra volta hem tingut de veure la revolta de les patums contra l'esperit dels joves, en materia d'art.

Nosaltres sentim una gran compassió per aquests bons senyors que enganyaren a dues generacions de ciutadans de Barcelona amb les seves pintures afroses. Amb aquells «lo de sempre» comprats a pès d'or i que avui no valen dues pessetes.

Però ah!, el bon ciutadà barceloní és ensems un aixerit comerciant; al veure l'engany deixa de comprar teles. Després, els fills que per fer el *grande*, compraren les primeres teles d'en Picasso, d'en Casas, d'en Rusiñol d'en Canals o d'en Nonell, han vist que aquestes no minvaven de valor sinó tot al contrari, eren diner a rèdit.

I quan una mà hortodoxa estripa un quadro d'en Sunyer vénen unes mans herètiques a adquirir la pintura del heterodoxe mediterrani.

S'ha acabat el temps del senyor Oller i de donya Dolors Monserdà de Macià.

S'han acabat els monuments a Colón i les decoracions del Paraninf de l'Universitat.

Deixeu-nos tranquils bastir l'obra que és nostra; deixeu a en Torres García finir les seves pintures murals, sinceres, honrades, amb defectes, però plenes d'una gran inefable harmonia.

Cine barceloní

Després diràn que aquí tot va car.

El dilluns, a la plaça, varen oferir-me un conill, un gall i un cabrit... saben per quant, totes tres besties juntes?

Per cinc cèntims.

Veritat és, per això, que la plaça a que'm refereixo era la plaça de Sant Jaume i que'l conill, el gall i el cabrit que m'oferien eren de pessebre.

Però, de totes maneres, hi hà que reconèixer la baratura del preu i admirar-se de que hi hagi persones que, treballant en aquestes condicions, puguin guanyar-se la vida.

Perque, fins suposant que l'«artista» que fabrica aquells exemplars de la forma pessebresca emplei en la seva construcció fang del que's fa

pels carrers quan plou, què pot quedar-li en cada cap de bestiar?

Un cabrit, un gall i un conill, cinc cèntims!...

I lo pitjor és que'l fabricant, per poca ganancia que'l negoci li deixi, necessita forçosament vendre'ls.

Perque, si acabades les fires no'ls ha pogut despatxar, ni sisquera li queda, com als que vénen al Born o a la Boqueria, el recurs de menjar-se'ls.

Lo únic que deù consolar-lo és que pot guardar-los per a l'any que ve.

Afortunadament, els galls, els cabrits i els conills de fang no passen mai de moda.

***

Ja deuen haver vist quina és l'única *labor* de l'Ajuntament, en les sessions que actualment ve celebrant.

«A Fulano se'l nomena auxiliar de primera amb tres mil pessetes.

»A Sotano, aspirant de tercera, amb dues mil pessetes.

»A Mengano, oficial de segona amb quatre mil pessetes.»
I nomenaments per aquí i mils pessetes per allà, les llistes del personal van creixent que és un gust... pels favorescuts, i un dolor per la ciutat, que aviat no sabrà com fer-ho per a mantenir tantes sangoneres.

—Això—diuen els que estan en l'intrínquilis de la cosa —és el «testament» dels regidors que'l dia 31 se'n van.—

De veres?... Bonica ocurrencia!..

D'aquesta manera és molt fàcil ésser generós.

Per lo regular, quan se fa testament, no sol disposar-se més que dels béns propis.

Els nostres regidors troben més còmodo disposar dels béns dels altres.

En mig de tot, aquesta nova repartició de prebendes municipals és per a nosaltres una veritable sorpresa.

¿Es a dir—exclamem, admirats—que a Barcelona encara hi havia algú que no era empleat de l'Ajuntament?...

***

Las cosas de palacio van despacio.

Però encara hi van més les que's refereixen al tramvia-ferrocarril de Sarrià.

Vintitrés dies fa avui de la mort del infeliç nen Jesús Arias, atropellat, com sab tothom, per un convoi d'aquella guillotina amb rodes.

Recorden lo que va dir-se, l'endemà de la desgracia?

Que una de les principals causes dels sinistres, que amb tant deplorable freqüència deplorem, és l'anormal marxa dels trens d'aquesta companyia que, al revés de lo que succeeix amb tots els demés tramvies urbans, puguen per la via de l'esquerra i baixen per la de la dreta.

—Si això s'esmenés—varen manifestar diverses vèus autoritzades—les probabilitats d'una desgracia disminuirien, a bon segur, un viutanta per cent.—

Doncs bé: tres setmanes són ja passades després d'aquell succés, i els convois dels ferrocarril-tramvia de Sarrià segueixen, com si tal cosa, anant contra direcció.

La companyia, mig convençuda de la raó que assisteix al públic al protestar contra aquesta anomalia, diu que ja's proposa rectificar-la,... però per ara no ho fa.

Què espera?

Qui sab!... Pot-ser, abans de determinar-se, desitja consultar-ho amb la junta d'accionistes que's reunirà a mitjos de febrer.

Pot-ser vol calcular detingudament el gasto que tant grrran reforma li ocasionaria.

Pot-ser espera que un altre Jesús Arias li demostrï «pràcticament» la necessitat d'efectuar el canvi...

***

Diumenge i dilluns varem tenir l'honor d'albergar a Barcelona al cèlebre Muley-Hafid, ex-soldà del Marroc.

Alguns diaris l'havien presentat com un salvatge.

I, per lo que ara acabem de veure, no ho és tant, de bon troç, com molts senyors elegantíssims que corren per aquí. Probes?...

Al pujar en un automòbil, per a anar a donar un tom, saben què va fer?... Va ordenar al *chauffeur* que imprimís al veícol una velocitat ben moderada, doncs—va dir—«apart

de que'l córrer massa depressa no condueix a res, té molt poca gracia que pel gust d'anar de boig s'hagi d'atropellar als transeunts».

Què tal?... ¿Són gaire propies d'un salvatge aquestes consideracions?...

Això i l'haver renunciat al trono del Marroc per a estalviar-se mals-de-cap fan de Muley-Hafid un personatge altament simpàtic.

És moro, és cert; però ¿no hem quedat en que la raó ha de donar-se a un moro?

MATÍAS BONAFÉ

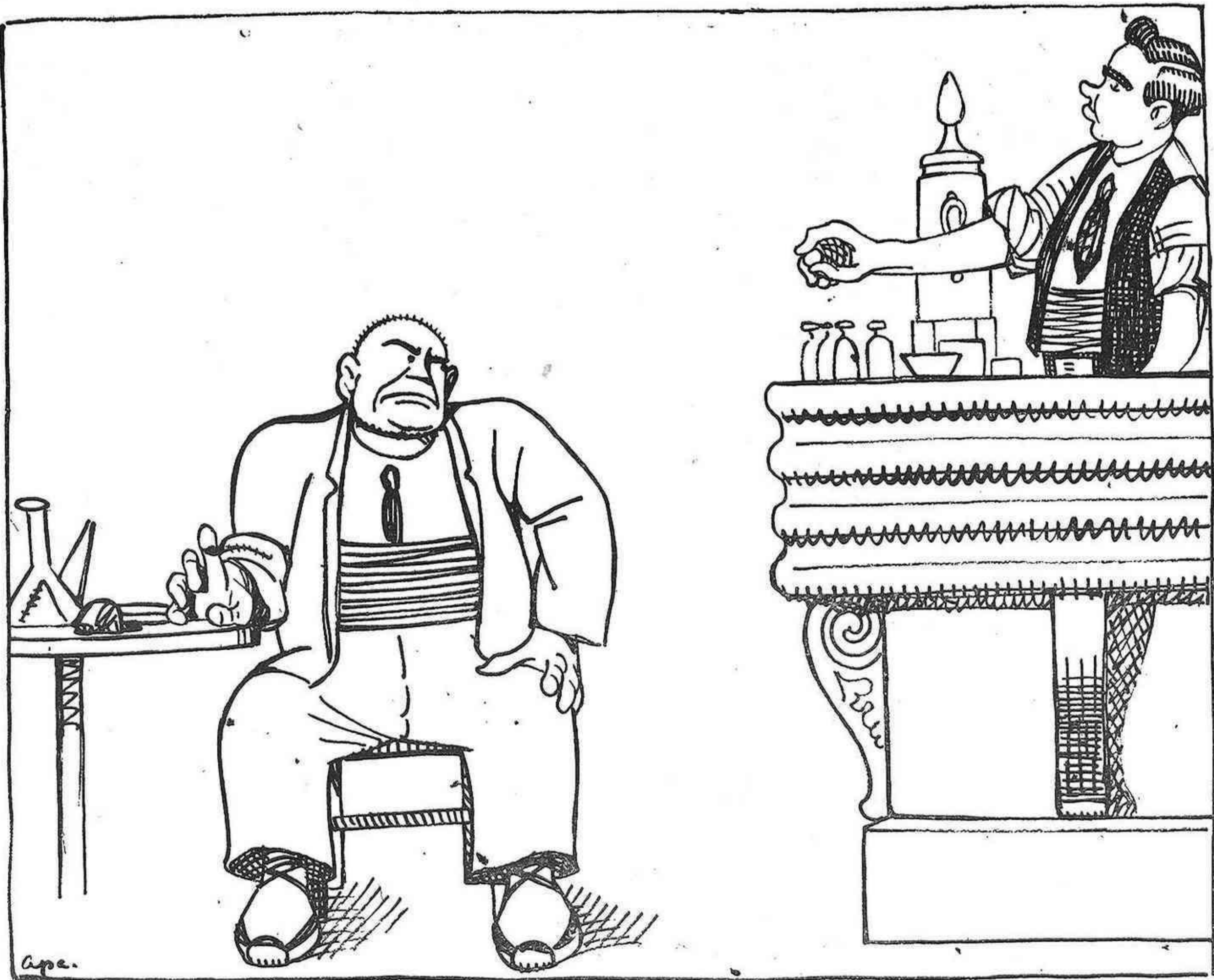
Benvinguts!

Amb la visita dels marins anglesos, tornarem a tenir, a Barcelona, una esclatant i simpàtica nota de color.

Tornarem a veure'ls caminar pels nostres carrers amb aquelles passes d'ornit i aquell rítmic balanceig, com si per a ells tota la ciutat fos un vaixell immens. Tornarem a veure'ls,

—Sabs, Morris, que sembla el penyó de Gibraltar, això?
—All right! Es nostre, doncs!... No'n parlem més!

—Aqueixa pesseta no trinca: deu tenir un full...
 — Si, eh?... I que no podria ésser que fos el taulell que tingué un full?

de bon matí, regatejant pastenagues amb les verduleres de la Boqueria, donant, la seva presència, joia i benefici al més popular dels nostres mercats. Tornarem a veure'ls, enyoradicos de cobejances (*Three sheellings*), papallonejant per allà als barris de Santa Madrona, on, a tall de trofeus victoriosos, onejaràn al vent infinitat de banderes britàniques.

De gent, ja n'hi hà sempre, a Barcelona; de moviment i d'animació tampoc ne falten; les rambles, sobre tot les rambles de les Flors i del Mig, convertides en boulevards, no tindrien res que envejar a la cèlebre «Cannebière» de Marsella. A les hores de gran tràfec comercial, i al plegar de tallers i d'oficines, pot-ser el bellugueig humà del nostre «rovell de l'ou» fóra encara més intens i més constant que'l de la gran arteria de la segona capital francesa.

Barcelona és gran i és bella; és la més hermosa de les ciutats del Mediterrani; però, en lo que toca a la seva multitud, per a tenir un veritable aspecte cosmopolita, resulta poc pintoresca, poc abigarrada. En el seu nucli flotant hi manquen els tons vius i cridaners d'una indumentaria *assortida* que ens parli de costums i de civilitzacions llunyanes i excèntriques. Hi falta el xino autèntic arrocegant la cua; hi falten el turc, el pell-roja, el moro de calces bombades i berret de

palla; hi falten les modes atrabiliaries filles de la despreocupació i, de vegades, de la miseria; i hi falten, principalment, els soldats de les esquadres mundials, que, amb tot i ésser el nostre port importantíssim, no mostren gaire afició a venir-nos a veure.

Amb la visita dels marins anglesos tornarem a tenir, doncs, la simpàtica i esclatant nota de color que'ns ha de donar durant quatre o cinc dies caràcter de poble gran i aspecte de metròpoli moderna: aquells homenajos alts i fornits, que caminen amb uniformitat, com atletes automàtics a sota d'aquells berretets rodons i minúscols, ficats dintre d'aquells pantalons amplíssims, acampanats; i aquell bastonet prim, aquelles sabates sorolloses que semblen construïdes amb pell d'elefant, aquells cascos immensos, plens de llum, i, sobre tot, aquella coloraina xanfinesca de blanc i roig, i blanc i blau, i blau i carabaça, i aquells rostres lluent amb tons de ros de panotxa i de pell colrada...

Saludem-ia amb simpatia, barcelonins, la presència dels *moços de l'esquadra*... britànica.

Els donen animació, vida i color a les nostres vies. Ells deixen alguna lliura esterlina...

Benvinguts siguin!

YORICK

Des del balcó

Tinc la taula arrambada al balcó. Els papers blancs davant; la ploma estil·logràfica a la mà, i el cap buit.

Per molt que truqui al front, la testa respòn sempre amb sò de bóta buida.

Aixeco les cortinetes i miro al carrer llargament. Davant nostre hi hà el terradet, esbarjo d'un estudi. Uns xicotets juguen a *palomos*; la filera de perseguidors se va allargant amb els nous presoners. A la fi, ja no resta més que un xicot lliure. És un noi gràcil, lleugeríssim, que s'escapoleix com una anguila; sembla a cada moment que va a caure presoner de la filera enemiga; però ell fa una tercerilla, dóna un giravol i escapa novament.

Un senyor mestre pica de mans. El joc s'ha acabat i el xicotet encara és lliure. Entren tots a dintre, eixugant-se la suor, empenyent-se en les fileres; els dos últims, abans d'entrar, s'han donat dues plantofades i parlen viu; es coneix que's prometen mútuament trobar-se a la sortida.

Passa una vella carregada amb un cistell immens, del qual per les tapes mig alçades i sostingudes per àpits i per cols ensenya les entranyes.

Hi hà molts tomàquets, moltes patates i poca carn dintre el cistell. La dòna vella deu ésser una dispesera d'hostes de dotze duros.

Passa després, amb una reixa, en direcció al mercat, una francesa; nosaltres l'hem vista, a les tardes i a les nits, coberta amb un berret guarnit de plomes. Ara và sense res al cap i embolicada amb un abric molt llarg. Aquesta francesa, quan va arribar a Barcelona, devía anar a mercat amb berret; les marmanyeres devien riure's una mica descaradament d'ella. La dòna se'l tragué.

Arriba un carro de torn amb dos grossos bocois. A l'ésser davant de la taverna s'afluixen les cadenes, i els bocois descendeixen a terra. El taverner treu un coci i una manguera de goma; desseguida, el vi, roig com la sang, raja per ella. Recollit en grans gerres passa a omplir les negres bótes que hi hà a l'interior.

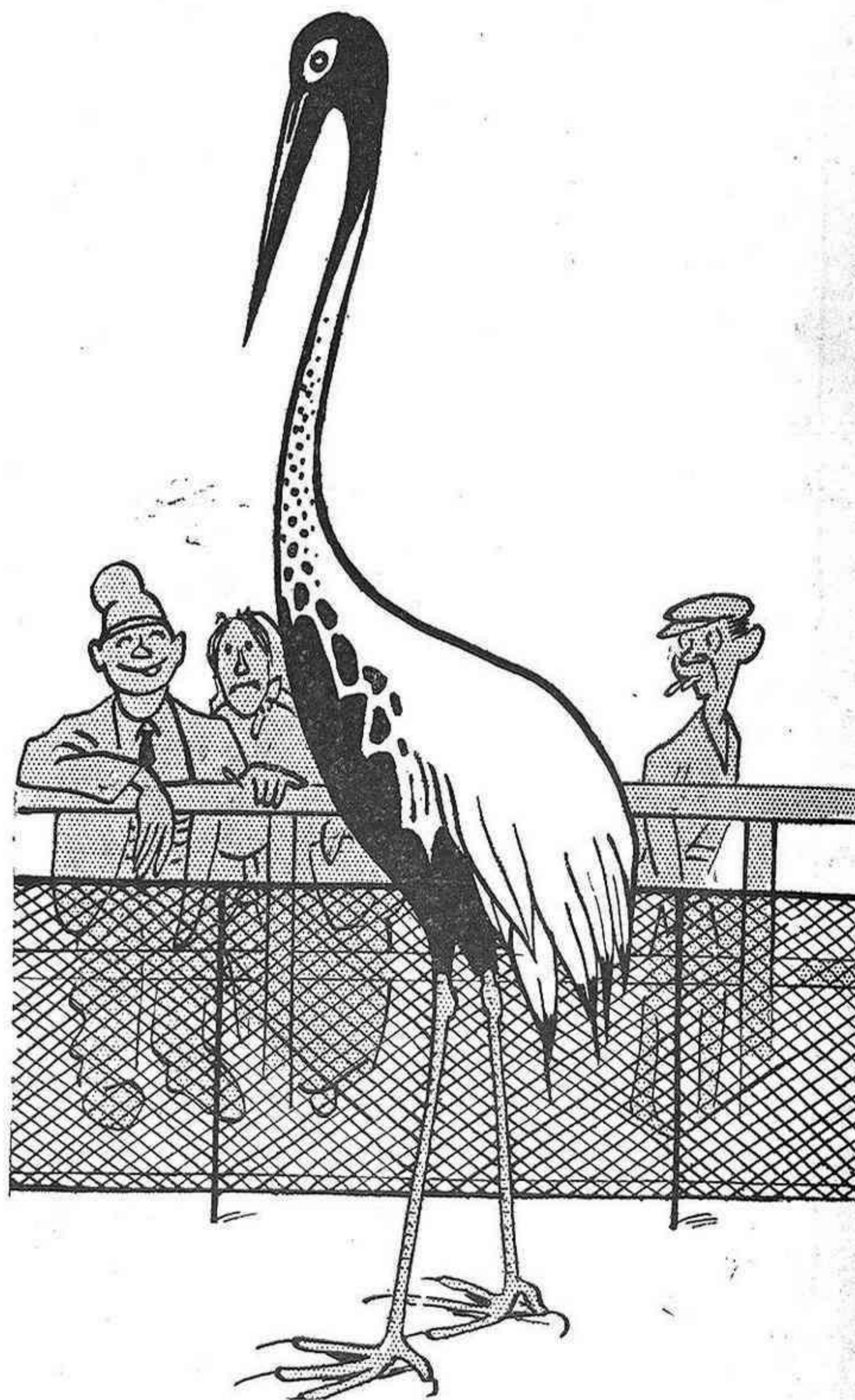
Es aquesta una taverna fosca; sense taulell pot dir-se. Tocant al carrer una aigüera; sobre d'ella una repisa amb anissat de Valls, aiguardent d'herbes i *caña* de l'Havana. Davant de l'aigüera hi hà un banc de posts, vell i tinyós; sobre'l banc hi sèu un home i jeu un exemplar d'*El Diluvio*, tacat d'oli i retallat amb els dits.

El taverner ofereix un got, amb dos dits de vi, a l'home que sèu. Aquest, després de beure, s'arrepénja a la paret i tanca els ulls. El taverner segueix fent el trasllat, fins que's bocois són buids.

Passen soldats d'infanteria que van als funerals. Ahir era la Puríssima. Després dos capellans. Un cobrador carregat de plata. Homes i dònes; carros, cotxes d'industria i de lloguer. Després arriba l'automòbil d'aquell metge de la barba negra i l'abric encossat. Diu que'l veí d'enfront està tant mal.

Dos quarts de dotze. Se sent una cançó, dita de fàstig, en el col·legi. S'obren les portes i els nois surten. Els dos que havien de trobar-se es troben; deixen els llibres a terra i diuen:

—Pegal!

—I què diantre deu menjar aquesta bestiotia?
—Què vols que mengi... Caragols!

—Au, pega tu, maco!

—Comença.

—Pega tu.

Un mal intencionat dóna una empenta a l'un i el llença contra'l séu adversari. Ja hi són. Bufa *que te crió*. El mal intencionat se diverteix en gran manera.

Baixa el mestre a descompartir els vailets. Mentres ho fa, els altres s'han adonat dels bocois buids, i els fan rodolar fins al mig del carrer.

LETTA

Del jardí dels humoristes

ENTRE MURRIS I PILLETS

El caixer d'una casa de banca havia fugit amb tots els diners que formaven l'actiu metàl·lic, i, no gosant escapar-se amb el tren, va anar a amagar-se en un bosc que hi havia pels voltants de la ciutat.

La primera persona amb la qual va topar-se, tot anant cap a l'amagatall, fou un lladre de camí ral. El lladre anava armat; l'altre no havia pres aquesta precaució i, naturalment, fou desposseït de tots els quartos que duia i lligat a un arbre centenari.

El presoner clamà socors tota la nit, i sempre en và. Allà a la matinada, quan ja estava rendit per la fatiga, va passar un home dalt de cavall.

—Socors, socors!—repetí, aleshores, esperançat.

—Què feu aquí, lligat com un Sant-Crist?

—Deslliureu-me, per favor. Ahir nit, un malvat, després de robar-me tots els diners que duia, va fer-me a aquest arbre.

—Pobre!... Tot us ho ha pres, el murri?

—Tot!... No més m'ha deixat el rellotge, i encara perquè's devia creure que no valia la pena.

—I en tantes hores d'estar així, com no us heu pogut deslligar?

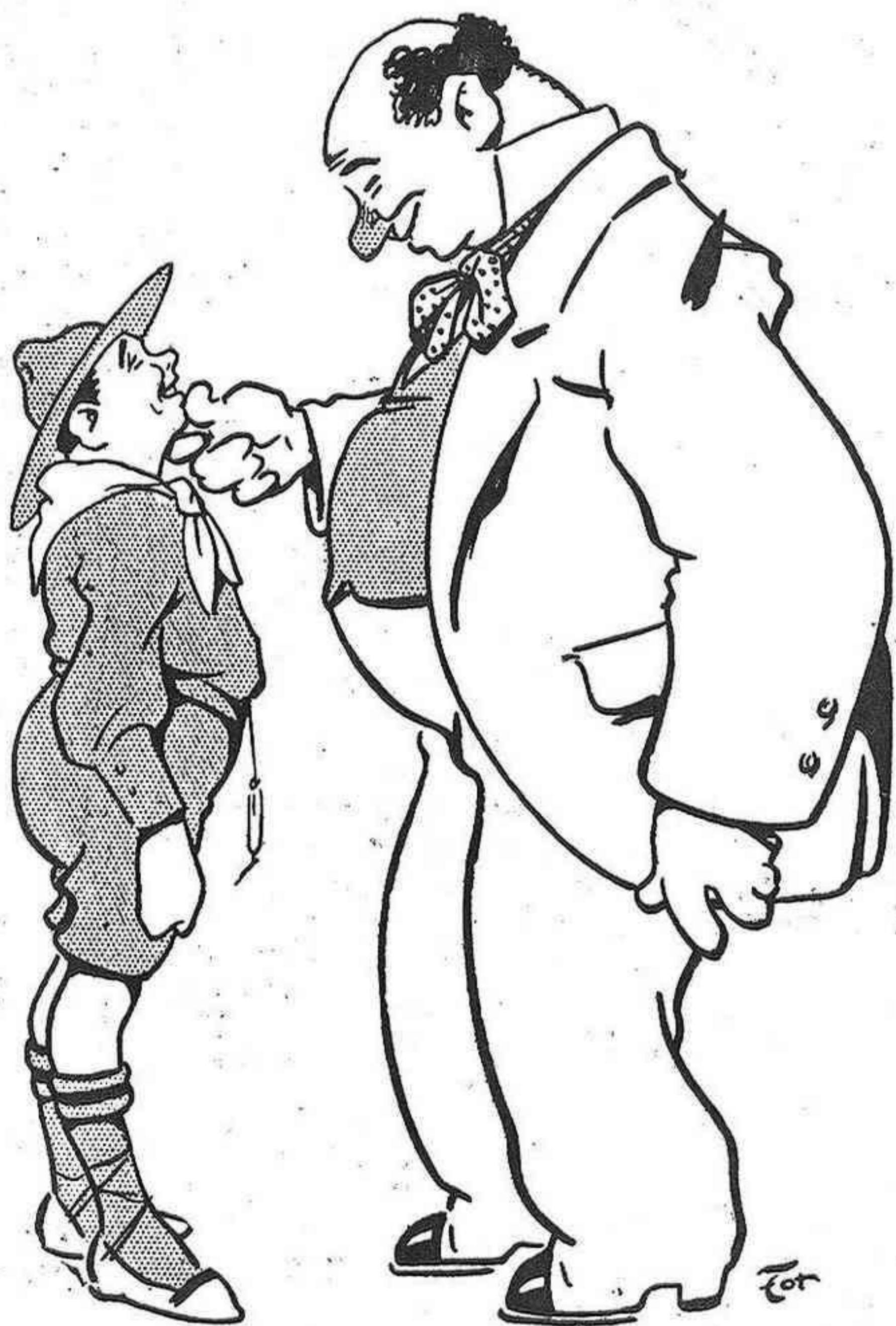
—Impossible!... No veieu que no puc fer cap moviment?

—Esteu ben segur que no podeu fer cap moviment?

—Seguríssim.

—Essent així, permeteu-me que us digui que'm trobo en l'imprecindible necessitat de pendre-us el rellotge.

ADELÍ

—Vetaquí que, si ara't morissis i et fessis Sant...

—Hi hauria un altre Sant-Boy.

GLOSARI

LA FESTA DE L'ARBRE A JETAFE

Eixint de Madrid, cap al Nord, una de les primeres estacions que's troben és Jetafe.

Jetafe, com tants altres pobles que's troben tirant cap avall, tant si es tomba cap a Toledo o es va a Alcázar de San Juan, se gira a l'esquerra, cap a Ocaña; és un poble com un terroç després de la mateixa terra; un poble pla voltat de planura; un poble de color de tapia; tirades les cases al mig d'uns camps tant llisos i tant esquifits que semblen la pell del nostre planeta.

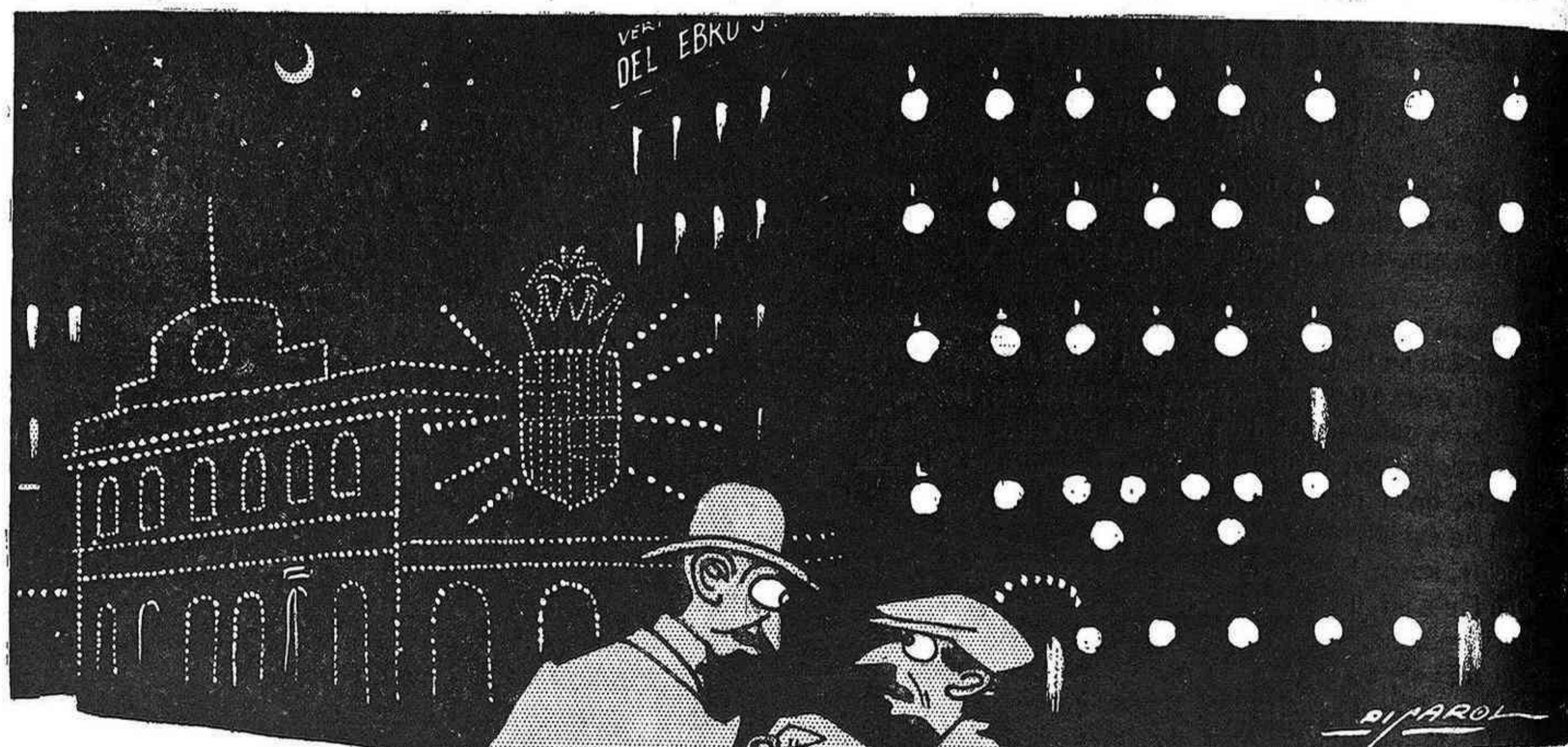
A aquests camps, ja pots tirar enllà, ja pots mirar a dreta i a esquerra, fins allà on t'arribi la vista, que, a no ésser pels quatre plansos tristament arrencats de llarg a llarg de les carreteres, per cada arbre que vegis et prometo donar-te un duro.

Veuràs cases sota uns turonets, tant obertes a tots els vents, que sembla impossible que aquests vents no les hagin aterrades cent voltes; veuràs camps llaurats fins... allà on vulguis, com si l'arada fos una eina que en lloc d'anar amunt i avall anés caminant a dret fil, fins a no trobar més terra; veuràs camins tant desolats que, sinó que's veuen les petjades, et faries creus de que hi passés ningú, perquè semblen camins de la Lluna. Veuràs bestiar que, si no és salvatge, viu tant lluny, però tant, de poblat, que no trigarà pas a tornar-s'hi, i ni prop de les cases, ni dels pobles, ni allí on pastura el bestiar, ni allí on llauen els llauradors, ni prop dels camins, ni al fons de les valls hi veuràs el més petit arbre. És un país completament calvo.

A nosaltres, els paisatgistes, ens arriba a semblar impossible que's pugui viure sense veure arbres. I es veu que sí que's pot viure, perquè, si no fos així, a aquestes terres de la Mancha s'hi moriria tothom, i hem vist vells que mai se n'han mogut, i hem vist joves que no pensen moure-se'n, i fins us diré que gasten salut, i si no'n gasten sembla que'n gastin.

Aquests homes, molts pobres manregos, no saben què és l'ombra de la parrà, de la qual parla Horaci en ses odes; no saben lo que és el tenir un hortet amb els seus quatre arbres fruiters, amb més esperances que fruit; no saben lo que és el tenir una plaça amb una dotzena de grans acacies per anar-hi a passar la vellesa així que cau el cabell com la fulla, i no saben que és el tenir un cementiri amb quatre rengles de xiprers, perquè'ls morts tinguin un xic d'ombra. Aquests homes, si volen ombra, se la tenen de fer ells mateixos. Han nascut amb sol i amb sol moriran, i el sol els courà més depressa.

Però el cas és que per tradició, per atavisme o per lo que siga, pot-ser s'hi troben bé amb aquest sol. Pot-ser això que'n aiem bellesa de l'arbre, per ells, és un destorb. Pot-ser la nuesa dels camps té per ells més grandiositat que'l ropatge de les fulles i l'espessor de les boscuries; perquè, si no fos així, procurarien tenir-ne; que un plansonet de presseguer, un xipreret escardalenc, un esqueix d'acacia o de pollancre, no costen

pas tant de plantar, i si no els planten és que creiem que no'ls fan servei, sinó que'ls fan nosa.

Ara, a Jetafe, en una ermita tant plomada de verdor que sembla una capsa de fusta dalt d'un prestatge de la muntanya, els professionals de l'arbrat s'hi han acoblat en romiatge i hi han fet la festa de l'arbre.

No podem respondre amb estadístiques de si realment aquest plantiu que van a fer aquests «missionistes» dóna o no dóna resultat; si en viu algun dels molts que semblen o si s'assequen allí on els planten i acaben en un feix de llenya; però si no és així i se'n salva un, d'aquí a uns quants anys, en aquest Jetafe, serà tant estrany de veure-hi un arbre, que hi hauràn de posar un reixat com a aquells arbres gloriosos de la nostra primera República.

Aquest arbre o bé's morirà o acabarà com aquí acaba tot. Nomenant un empleat perque vigili el plansó, un inspector per vigilar a l'empleat del plansó i un intendent que tingui a ses ordres a l'inspector de l'empleat, i una casa al costat de l'arbre per muntar les oficines de la vigilancia de l'arbre.

I si es morís aquest ditaós arbre quedarien les oficines.

PESCANT A L'ENCESA

—I aral... Mestrel... que'm robeu el rellotge?
—Ai, dispensi... Amb tants llums, no veia lo que feia...

XARAU

Teló enlaire

PRINCIPAL. — L'exquisida comedia *Papà*, dels celebrats comediògrafs De Flers i Cailla-bet, ha sigut arreglada a l'escena catalana pel senyor Moliné. No és una senzilla traducció lo que ha fet el distingit escriptor, sinó una veritable adaptació a les nostres costums i a la nostra terra; i, baix aquest punt de vista, com també per lo que's refereix al diàleg, sempre pulcrè i elegant, cal reconèixer que l'arranjador ha fet tasca excel·lent digna del més sincer elogi.

Creiem que *Papà* durarà molts dies en els cartells del vell teatre Principal.

Dels artistes, una mica *curulles* el primer dia, hem de consignar, en primer lloc, a la senyora Baró i al senyor Daroqui.

LICEO. — Dissabte va despedir-se la gran Marieta Barrientos, amb un programa format pels dos actes primers de *Dinorah* i el quart d'*Amleto*. I dient que la funció va ésser un seguit de ovacions a la mimada diva, està dit tot. La nostra paisana va haver de sortir infinitat de vegades a rebre'ls entusiastes aplaudiments del senat, en mig d'una pluja de flors.

Vaja, que'm sembla que an ella li quedaràn ganes de tornar aviat, i, a l'empresari, de contractar-la de nou.

— De l'interpretació de *Gioconda*, l'hermosa partitura d'en Ponchielli, qué'n direm? Basti saber que les artistes Cisneros i Ponzano varen lograr trencar al glas de l'indiferencia; i que'ls cantants Gubellini, Beltoni i Formici estigueren justos en els respectius papers.

— Ahir, dijous, i completament restablert, el celebrat tenor De Muro degué donar, definitivament, la funció de despedida, formant el programa dos actes de *Rigoletto*, en els quals l'acompanyaren la simpàtica Cassani i els senyors Gubellini i Bonini; *Cavalleria Rusticana*, amb la soprano Kaftal, i l'*Impromptu* de *Andrea Chenier*.

Parlarem d'aquesta solemnitat en el número pròxim.

— Un petit, però entusiasta, *recordatori* mereix que quedi en lletres de motllo de la funció debut de la soprano Fitziu, bo-

nica artista que disposa d'una veu agradable i potent, molt ben timbrada.

En *Otello* va fer-se aplaudir de valent. El públic del diumenge a la tarda va sancionar favorablement les seves facultats, que fan esperar el ressorgiment d'una nova estrella.

— El dia 19, gran festival a benefici de la Premsa diària. Per ara sols se sab que's donarà una representació de *La Verbena*, dirigida pel seu autor, el mestre Bretón, i de quals primers papers se'n encarreguen les artistes Kaftal, Cisneros, Ponzano, Supervia, Montoro i Lopetegui; i els senyors Galià, Larra i algun altre.

NOVEDADES. — La nova companyia d'opereta ha començat amb *buona fortuna*. Veritat és que consta de notabilíssims elements. L'obra inaugural fou, com ja deuen sapiguer, *Los cuáqueros*, llibret i música anglesos; bastant ensopit el primer, però alegre i fina la segona. L'empresa és, pot-ser, la veritable salvadora d'aqueixa opereta que val la pena de veure's, en que no sigui sinó per la esplèndida presentació. Decorat i trajos són molt propis. Això i l'abundància de personal artístic són les coses més dignes de celebrar-se en la nova temporada. El coro és nombros i les parts femelles guapes i de notables facultats.

Ajudaren al bon èxit les senyores Celia Alba (*antes Lloró*), que s'ha revelat una excel·lent tiple d'opereta, Ramos, Manso i Figuerola; i els senyors Bergés, Llobregat i Ramos.

NUEVO. — Segueix representant-se amb molt bona acceptació el divertit sàinet dels germans Corominas, *A la Casa de Socorro*.

— La revista monteresca ja ha passat a trilogia. Dissabte va donar-se la tercera part, amb el títol de *¿Sigue arriba el telón?* Entre'ls quadros nous n'hi hà algun de ben encertat per l'intenció satírica i per la gràcia amb que estàn escrits.

S'hi llueixen de debò les artistes Montoro, Lopetegui i Xartat, i el propi Montero.

APOLO. — L'empresa d'aquest popular teatre anuncia per a demà, dissabte, l'estrena d'un drama històric en sis actes, que porta per títol *¿Quién es el rey?*, original dels senyors Pou i González Jover.

— Durant la darrera setmana han obtingut gran èxit les obres *La madre del condenado* i *Los dos sargentos franceses*, la primera estrenada dissabte passat.

CÓMICO. — Avui và la primera de *No hay entrada de paraíso*, revista local de circumstancies, que alternarà amb la bonica sarçuela del mestre Luna, *La gloria del vencido*, cada dia més aplaudida.

SORIANO. — Ha debutat amb extraordinària acceptació una companyia de varietés, alternant amb números de circ i pel·lícules. Segons referències, hi hà alguna cosa que mereix veure's i aplaudir-se.

IMPERIO. — Els discrets artistes d'aquest simpàtic teatret acaben de guanyar-se un triomf amb les representacions de *La mujer moderna* i de *La Generala*.

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE II. — El dia 7 tingué lloc l'estrena a Barcelona del drama en tres actes de don Esteve Garrell, *La Reina de la Festa*.

L'obra, molt ben interpretada per la companyia de l'intel·ligent actor Pere Boquet, va agradar a la concurrència, tant per l'interès de la trama com per les bel·leses del diàleg.

Són oportuns, els barcelonins! Han col·locat encenedors d'altura

POEMES, d'en J. Pérez-Jorba.—Heus-aquí un poeta català que lluny de la patria fa obra catalana. I podem enorgullir-nos-en d'això, perquè ho fa bé i sincerament.

En Pérez-Jorba és un poeta que sent lo que expressa i que ho expressa amb noblesa, sense aqueix rebuscament afectista de mots i d'imatges amb el qual moltíssims amaguen la pobresa de la concepció.

Sobri, i a voltes ingenu, d'una ingenuïtat de bon gust, té quelcom de la manera de construir maragallena.

Li plau més el sentiment, el ritme interior tramès amb paraules justes i calentes, que no pas la correcció freda i encarcerada.

Tot el llibre serva un equilibri admirable. Clar que a voltes es notà com un poc d'esllanguiment, i això es nota sobre tot en els poemets; però això succeeix quasi sempre en els intervals que'l poeta té que lligar episodis i justificar el desenrotlló de l'acció; feina la més aspre i compromesa que àdhuc es fa ingrata pel novel·lista.

Per lo demés, en Pérez-Jorba es pot dir que ha triomfat completament en l'empresa no petita de fer un volum de poesia que ho siga i que servi el perfum i delicadesa des del començament a la fi.

Les composicions en francès tenen molt caràcter, i sense por d'exagerar podríem dir que són perfectes.

No són aquestes planes, degut al poc espai de que disposem, les més apropiades per a fer un estudi acabat de l'obra que'ns ocupa, ni tant sols per a parlar-ne amb l'extensió que's mereix.

No més podem fer que senyalar el llibre «Poemes», del nostre amic, com una obra digna dels bons gurmans de la literatura patria, en la que hi poden trobar l'alta fruïció espiritual que tant escasseja en nostra producció literària.

En Pérez-Jorba té dret al nostre agraïment, i nosaltres tenim el dret d'exigir-li, per honra de la nostra terra, quan menys la promesa de que reincidirà en aqueixa bella demostració del seu talent.

ANIVERSARIS, d'en Emili Polit.—El llibre que porta el títol d'«Aniversaris», més que una obra literària, en el sentit que's sol donar a la paraula, és una ofrena a una ànima absent.

La mirada del crític té poca cosa que fer en les planes dels llibres per l'estil.

Obra del sentiment més que de l'enginy fóra profanar la santa intenció del seu autor si intentéssim jutjar-la fredament i austerament.

L'Emili Polit, exaltat per una pena íntima, homenatjant la memòria d'un ser estimat, ha escrit unes planes en les quals ningú com ell mateix pot trobar-hi l'aroma de tristesa i de desesperada poesia que les han inspirades.

Tot el llibre, inclòs el format que és luxós, és una presentalla de dolor exquisit, amb el qual és difícil que'l llegidor, sense ésser tocat de la mateixa dissort que l'ha causat, pugui compenetrar-lo i fruit-lo.

Per això obres així, quan són bones resulten, baix el punt de vista artístic, una equivocació, perdonable sempre perquè solen ésser filles d'un esperit sofrent.

BARCELONINA

(Missiva-declaració d'un salta-taulells a una modisteta).

Ai, modista, modisteta,
que, amb ton caminar pausat,
me fas perdre la xaveta,
i em tens, més que enamorat,
embojat.

Jo voldria, hermosa nina,
que sabesses mon patir,
puix ta mirada'm fascina
i l'amor no puc gaudir,
ni fruit.

Ficsa't en mon desespero;
escolta el meu prec, per Déu,
que no soc cap embustero!
Fes-ho, que no't sabrà greu,
amor meu!

Jo t'obro el cor amb franquesa
i amb l'afany de declarar

que tinc l'ànima malmesa
per tes gracies adorar
i estimar.

Que'ls teus ulls com dos centelles
an els teus peus m'han rendit,
i no més veig meravelles
quan te miro embadalit,
fit a fit.

Que ta figura galana
de visions el cap m'ha omplert,
i per tu he perdut la gana,
i somnío boi despert;
és ben cert.

Que si em demanen trenzilla
dono troques de cotó,
i la parroquia perilla

sempre que despatxo jo;
va de bol

Que fins he perdut les forces,
jo que abans era tant brau.
I si el teu orgull no torces,
me tornaré com un clau,
per tu, esclau.

Amb això, modista maca,
si no t'ho priva ningú,
i fer-me un favor no't raca,
fes-me aquest, que és ben segú
i oportú.

Deixa't portar per mi al tàlem
a oferir-te el lloc d'honor...
o sinó ven-me, o regala'm,
una guspira d'amor,
per favor!

SALVADOR BONAVÍA

Notes sportives

FOOT-BALL

Diumenge i dilluns passats han sigut diades de festa major pels aficionats al foot-ball.

En els camps del «Barcelona» i de l'«Espanya» s'han jogat, durant les tardes d'aquests dos dies, quatre partits, dels quals per molt temps se'n servirà memòria.

El «Barcelona» triomfà en absolut del «Deportiu» de Bilbao. El primer dia foren cinc els *goals* entrats pels nostres jugadors a la porta adversaria, sense que'ls bilbains forcessin una sola vegada la del «Barcelona».

Sigué aquella una tarde gloriosa. El joc de combinació i d'astúcia, i tota la ciència que'l *team* del «Barcelona» havia oblidat en els partits anteriors, tornà a lluir-la com en els seus bons temps. Hi hagué instants de gran emoció. Hodge en la defensa i en Bardí en l'atac, foren dos elements nous que contribuïren poderosament a l'èxit un poc impensat, després de la malestrugansa passada.

El «Deportiu» de Bilbao és un equip fort amb el qual no's pot pas *badar*. El seu únic defecte és la manca de cohesió, ja que'ls elements que l'integren no estan acostumats a jugar units.

El segon dia els vegerem més resoluts i ràpids. Per això lograren un resultat més falaguer. Els dos *goals* obtinguts foren ben guanyats i magnífics. El «Barcelona», cap a les darreries del segon partit, tingué d'apretar ferm.

Si sempre jugués amb aquella acometivitat i feresa, que no exclueix pas la serenitat ni la netedat de joc, poques vegades seria vençut. Tal com està ara constituït el primer *team* amb un bon defensor més, seguint l'entrenament i la tàctica de conjunt, res tindria que envejar a ningú.

Sempre varem dir que les derrotes passades li serien profitoses. Els cinc *goals* contra zero, del primer dia, i els quatre contra dos del segon, obtinguts sobre un equip com el «Deportiu» de Bilbao, demostren com se comença a complir la nostra afirmació.

Fins en la manera de jugar dels *equipiers*, en particular, se notà un revifament.

En Massana es va batre com un lleó. Cada dia féu un *goal* i tornà a conquerir-se les simpaties de tothom. Els demés, com uns homes, fent-se admirar cada hu pel seu estil. Fins els més modestos suplint amb la voluntat la manca de ciència.

Tornarem a veure somriure a l'Amecha i algunes altres cares que s'havien posat excessivament sèries. Amunt i crits!

En el camp de l'«Espanya» es verificà una lluita homèrica entre aquest i el «Coruña». Les forces molt igualades i l'escola de joc molt semblant, varen fer que'ls combats entre'ls dos equips tinguessin un interès excepcional. Sols és llàstima que, com sol succeir, l'excés de furia perjudiqués la netedat del joc.

El «Coruña» és un gran equip. Pot competir amb els millors nacionals. El primer dia guanyà per dos tantos a un, i el segon va perdre per dos tantos a quatre.

L'«Espanya», futur campió de Catalunya, segons resulta, per ara, dels partits jogats, pot apuntar-se aquesta gesta com un nou èxit als molts obtinguts i als que sens dubte li esperen.

ROWING

Diumenge es verificà la tercera i darrera prova de les *regates per a debutants*. Arribà primer l'equip Bonet, tripulant la «Barcino 2.ª». Computats els temps obtinguts en les dues primeres proves, resulta guanyador de les cinc copes de plata, l'equip Guardiola, i de les cinc medalles de coure l'equip Bonet.

En totes les proves ha guanyat el iol «Barcino 2.ª», cada vegada amb tripulació diferent.

D'una informació aristocràtica, en *Las Noticias*:
«Los ensayos de *El Patio* siguen con buen éxito. A buen seguro la representación será un triunfo para los actores y, muy especialmente, para las preciosas *actoras*».

Actoras o actrices, incommensurable Boy?

—Un bastó li han regalat, els *xufleros*?... Doncs tingui, jo li regalo una *browning*... Veiam si sabrà utilitzar-la.

PROYECTE DE CARTELL

Fòra de concurs.

MITRA EN VAGA

En "Peyo" : — No, no'm sedueix gaire un bisbat... Si fos una canongia, encara!

PEL motiu de l'enterrament del Bisbe, va estroncar-se la circulació de carruatges, a la Rambla, prop de dues hores.

El plorat doctor Laguarda era un bon home, no li neguem; però va ésser un gran descuidat.

Així com va deixar dit que volia que l'enterressin a l'església del Carme, no li costava tampoc res d'afegir: «No vui que per mi s'obstruïxi la circulació».

ELS *chauffeurs* han regalat un bastó a un guardia urbà.

Sempre val més un bastó que una bastonada.

Volem dir que pitjor hauria sigut que l'haguessin atropellat amb l'auto.

Aqueix agraciat guardia urbà, que és de la Ronda de Sant Antoni, faria molt *santament* si regalava el garrot al seu colega del carrer de Salmerón, de Gràcia.

Garrot que podria servir per als mateixos automobilistes.

L'estació del carril de Sarrià ha aparegut, aquests dies, esplèndidament il·luminada.

Els bons barcelonins han pogut badar un pam de boca davant de milers de bombetes elèctriques saviament combinades.

Després dels luctuosos accidents d'aquest ditxós tramvia, no està mal l'idea de la Companyia d'agafar badocs per medi de lluminaries.

D'això se'n diu pescar a l'encesa.

AL saber-se la noticia de la seva mort, alguns periòdics d'aquí s'han apressurat a insertar el retrat del cardenal Oreglia.

No'ns ve de nou.

Els nostres diaraires sempre han d'ensenyar l'oregla.

D. E. P.

Ha mort, a Barcelona, don Josep Plana i Dorca, ferm nacionalista i distingit escriptor català.

A nosaltres ens favoria anyalment amb la seva valiosa col·laboració en els almanacs.

Rebi la seva desolada família, i en especial el seu fill, nostre amic i company Alexandre Plana, l'expressió més sincera del nostre condol.

AQUEST any, el premi Nobel, de literatura, se l'ha emportat el poeta *indio Rabindranath Tagore*.

Amb motiu d'aquesta *indianada*, hi ha hagut moltes decepcions entre'ls poetes europeus.

En Miquel Echegaray
i el nostre Carner (Pepito)
hauràn d'esperà un altre any;
encara no són prou *indios*.

SANTA Llúcia ens conservi la vista i la claretat. Amén!

Hem observat que, malgrat les corrents d'anti-clericalisme predominants, cada any augmenta el nombre dels ciutadans que'l dia 13 de desembre visiten a aquesta santa en la seva capella de la nostra Sèu.

No és estrany que això succeeixi.

Amb tants cines com diàriament espatllen la nostra vista, es compren que, un dia a l'any, ens preocupem de la seva conservació.

I encara que algú cregui, amb més o menys fonament, que per qüestions de la vista val més anar a cà'n Menacho que a Santa Llúcia, nosaltres anirem a Santa Llúcia.

En primer lloc, per tradició barcelonina i perque—per molts anys poguem dir-ho—de la vista no'n patim.

I en segon lloc, perque a cà'n Menacho no vénen *casetes*. I a Santa Llúcia, sí.

LA GRAN MODA

—No sé de què s'estranya, la gent! Anar pel món sense res al cap?... No n'hi han pocs de literats i de polítics que hi van!

LA policia, d'ençà de la seva extensió universitària, es creu en el dret d'extendre's per tots els terrenys.

L'altre dia, un ciutadà que té una filla impossibilitada i la portava a passejar en un cotxet-llitera, va veure's escomès per dos agents d'aquests de la mala sombra, els quals, abrogant-se atribucions de les guardes municipals i urbana, exigien—contra tota llei, segons tenim entès—que'l cotxet i el seu conductor passessin per baix de l'acera.

Mentres això succeïa, en el mateix lloc precisament on l'autoritat, en previsió de possibles accidents, va posar-hi aquells lletreros que diuen:

*Automóviles.
Marcha lenta.*

passava un auto a tota velocitat...

I ningú va dir-li una paraula.

QUE no han vist quin espetec de lluminaries ha fet la «Canadiense» a la Plaça de Catalunya, per a festejar l'arribada d'una força que li ve, de cent setanta kilòmetres lluny?

Com se coneix que no li costa res l'electricitat que gasta!

La tingués de pagar a seixanta cèntims el kilowat, com la majoria dels barcelonins, no seria tant rumbosa la «*Ebro Irrigation and Power Company, Limited*!»

EL Carlos V—que en Espanya era primero—se'n va al Mèxic amb set-centes tonelles de carbó, seixanta-cinc mil pessetes or i una regular provisió de vi de Xerès.

Déu n'hi doret, per sis mesos que ha de durar el viatge!

Aquest senyor Carlos, per ésser *quinto*, el tracten a cos de reil...

Es coneix que és un *quinto* de cuota!...

PER oblit involuntari, com acostumen a ésser tots els oblits, deixarem de consignar en l'*Index* del nostre ALMANAC DE L'ESQUELLA per a 1914, que l'autor de la bellíssima fotografia artística de la plana 39 que porta per lema *La vèu dels anys*, és don J. Pons Girbau, fotògraf de Blanes.

Gustosos ho consignem avui, doncs val la pena de subsanar el «lapsus».

EL nostre cira-bòtes fa festa avui. Entrant al bar on té costum de treballar-nos les botines, l'hem trobat vestit de nou. No'ns ha dit, com d'habitut:

—*Limpio?*

Sinó amb molts modos:

—*Buenos dias.*

L'hem mirat astorats. Anava nèt, àdhuc presumit.

El nostre llimpia va arribar a Barcelona amb cua de torero i coix d'una banyada.

Ara tira cèntims a la pianola i fa tocar la marxa del *Tanhauser*.

MIRANT els peus de les figures inferiors dels frescs d'en Torres García diu un ortodoxe rabiós:

—Això no són peus, això no són dits.

Respò'n un eclèctic, pot-ser una miqueta volterrià:

—Home vol fer el favor de descalçar-se.

L'altre calla.

NOTES DE CASA:

El «Preparador-Conservador del Museo Municipal» ens envia el retrat d'un mico que acaba de dissecar.

Aqueix mico va fugir del convent dels Escolapis aleshores de la crema.

Es, doncs, un mico d'història, com d'altres ne corren.

— De la «Cristalleria Pagès» havem rebut dotze circulars numerades, equivalents a cinc-centes pessetes, cas de que algun dels citats números coincideixi amb el de la grossa de Nadal.

Si la sort ens favoreix, destinarem el premi als pobres.

— També rebérem de la «Schola Orpheonica» una atenta invitació per a l'Assaig de gala, celebrat dilluns passat, número que formava en el programa de les Festes Pedagògiques Desembrines, organitzades per l'«Obra Max Bembo».

S'agraeix l'obsequi.

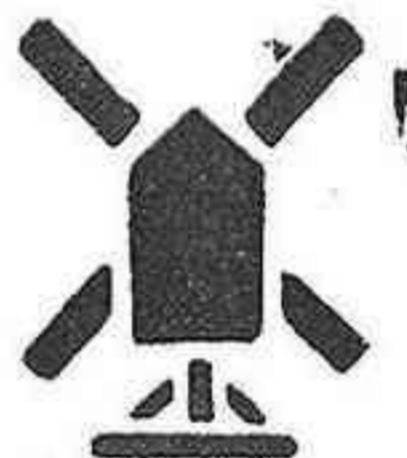
PREGUNTEN a un xavalet de cinc anys:

— Què voldràs ésser, quan siguis gran?

— Forner—respòn el bordegàs.

— I per qué, forner?

— Perque així donaré el pa ben barato a la mare.

SOLUCIÓ A L'ENDEVINALLA DEL NÚMERO 1821

La teulada.

TRENCA-CAPS

XARADA

Una tarde ben gosada

Al Turó-Park, diumenge
cap *hu* la tarde,
vaig anà amb ma cosina,
de Vilafranca,
una galana
minyona *dugues-versa*
que m'entusiasma.

Vaig *quart* mitja pesseta
per dos «entrades»,
i per primera volta
allí admirarem
les coses varies
que ofereixen al públic
per disfrutar-les.

Després de ballà amb ella
dugues sardanes,
vaig veure els potxinel·lis
com funcionaven
i una gran arca
que de Noè anomenen,
molt ben muntada.

La *total* que allí feia,
ben acoblada,
del Sengal la tribu,
quan se menjava
amb gust i gana
el *primera-segona*,
molt va agradarme.

Aquests no necessiten
l'indumentaria
de cullera o forquilla,
per empassar-se
la seva vianda;
amb els dits se l'engorgen,
feta una pasta.

Vam sortir-ne a les fosques,
amb gran racança,
del Turó-Park, diumenge;
però a la tarde
de la festaça
que més aviat s'apropi
no hi faré falta.

PAU XURIGUERA

ANAGRAMA

La *total* de cà la tia,
a les dotze del mig-dia
d'abans d'ahí, entre xisclets
de tristor o d'alegría,
sentia la melodia
d'una *total* de pollets.

SALDONI NET

JEROGLÍFICS

I

NEGRETA

II

NITRE :: MORRA

JOSEP GORINA ROCA

III

sas sas sas
ses ses ses

JOAN ROCABERT

IV

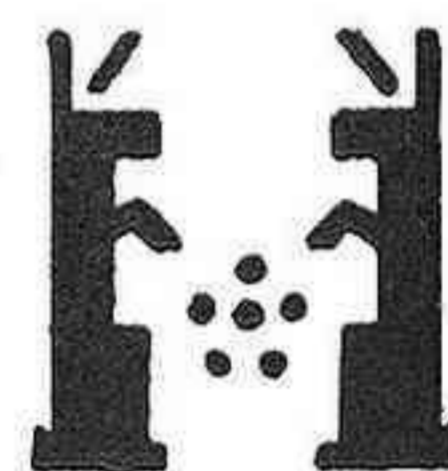
A 500 50

JOAN MESTRES

V

NOTA
VOCAL

JOAN ANTICH PUQUÍ

CONTES

Una senyora fa almoina a un nen de sis anys.

—Còm és que captés?—li pregunta.—Que pot-ser tens gana?

—No, senyora... Es el pare, que té set.

En un restaurant:

—Ei, cambrer!... Mireu, entre les patates d'aquest bistec hi hà un bocí de fusta.

—Sí, que és estrany...

—Entorneu-vos-el. Estic conforme en menjar carn de cavall, però els cotxes encara no me'ls empasso.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PER A L'ANY 1914

L'ALMANAC més popular de Catalunya

Esplèndida il·lustració — Coberta original de ROSA RIERA, famosa aquarel·lista en el seu gènere

ES VEN PER TOT ARREU

UNA PESSETA

DICCIONARI

CATALÀ-CASTELLÀ
&
CASTELLA-CATALÀ

PER A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo d'unes 900 planes

Ptes. 10

NOVEDADES

FERNANDO MARISTANY

EN EL AZUL
RIMAS

Un tomo: Ptas. 3

FEDERICO URRECHA

PAISAJES DE HOLANDA

Prólogo de H. Giner de los Ríos

Un tomo en 8.º Ptas. 2

JOAQUÍN MONTANER

Un tomo 8.º

Ptas. 2

JUAN FARFAN POEMA

AVIAT

D'aquí pocs dies

ALMANAC

DE **LA CAMPANA DE GRACIA**

Per a 1914

Un tomo tot atapat de dibuixos polítics i CLERICALS

—□—

Valdrà 2 ralets

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

L'OBSEQUI

- Veus?... a la caixa hi hà pànic;
prò, ans que tot, la cortesia:

avui, el tango britànic;
demà... serà un altre dia.